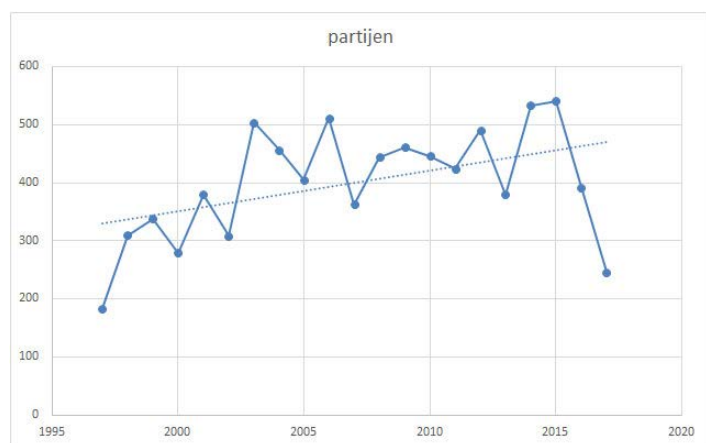

In het meetnet VO Muizen worden sinds 2005 verspreidingsgegevens van kleine zoogdieren (muizen en spitsmuizen) verzameld aan de hand van braakballen.

Al veel langer dan sinds 2005 worden in heel Nederland braakballen verzameld en geplozen. Wanneer we de afgelopen 20 jaar (vanaf 1997) op een rijtje zetten zien we een continue stijging in het aantal per jaar verzamelde partijen braakballen van kerkuilen (figuur 1). Figuur 1 laat ook zien dat we voor 2016 op ongeveer 400 en voor 2017 nog maar op 250 partijen zitten, maar dat komt doordat een deel van het 2016- en 2017-materiaal nog geanalyseerd moet worden (aanwezig in de vriezer van de Zoogdierverseniging). De getallen maken ook duidelijk dat het streven jaarlijks minimaal 400 partijen te analyseren ruimschoots gehaald wordt.

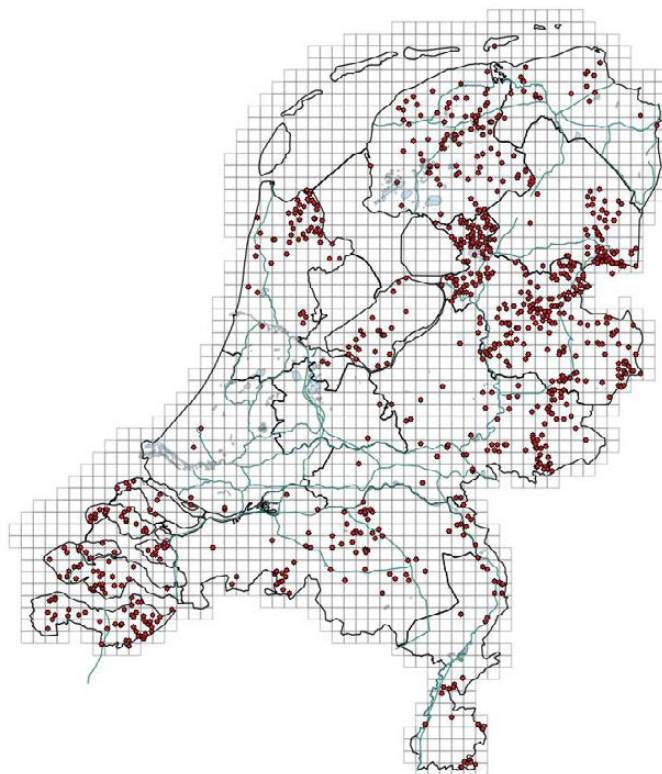

Figuur 1: Aantal per jaar verzamelde partijen braakballen van kerkuilen.

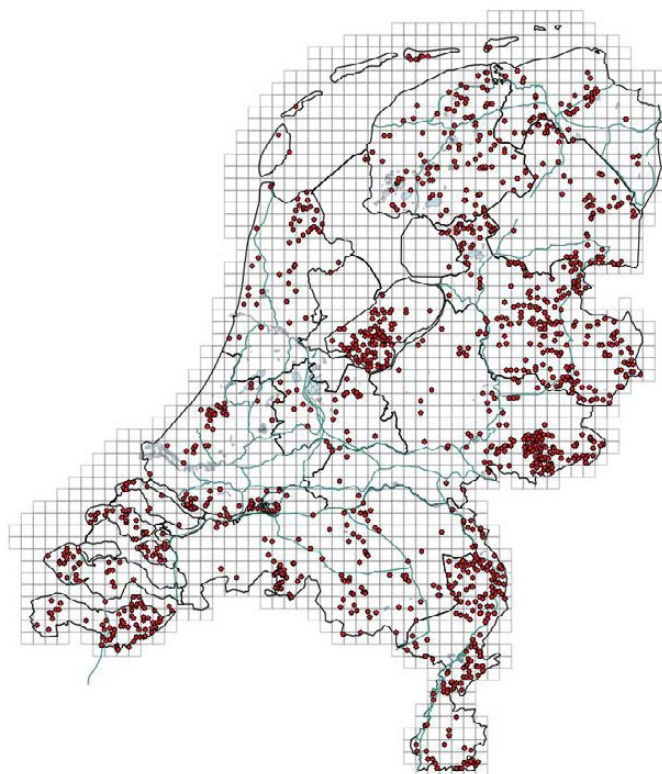
Zwaartepunten verschuiven

Wanneer we per periode van 5 jaar kijken naar waar de kerkuilbraakballen verzameld zijn, zien we duidelijke verschuivingen door de tijd. In een regio waar een aantal jaren achtereen fanatiek verzameld wordt kan het even later weer wegzakken en wordt er een tijd niet of veel minder verzameld.

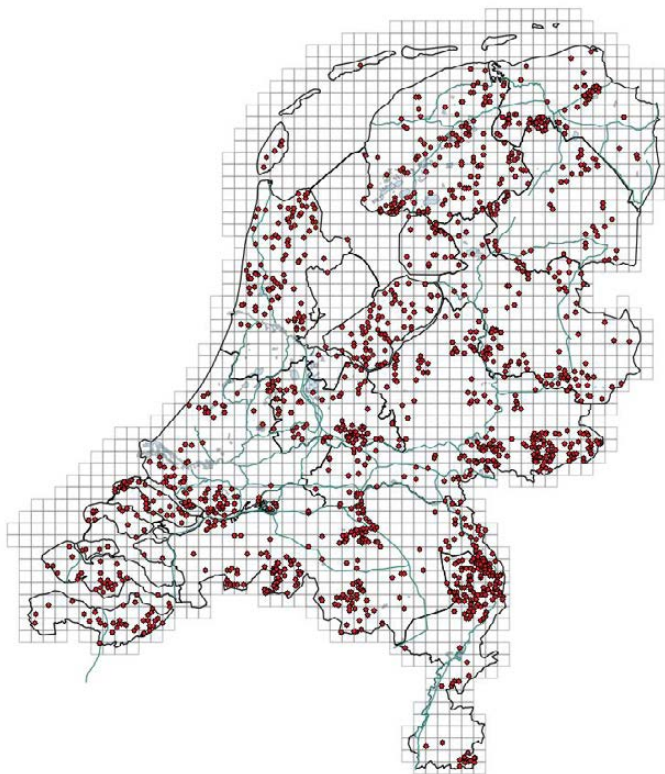
In de periode 1997-2001 (figuur 2) kwam het meeste materiaal uit het oosten van het land, Friesland en de Delta. Het aantal kerkuilen in het westen van Nederland was toen nog in opbouw en in Noord-Holland was alleen de Wieringermeer goed bezet. In de periode 2002-2006 (figuur 3) werden extra inspanningen geleverd in zuidelijk Flevoland, de Achterhoek en werd er voor het eerst in Noord-Limburg grootschalig verzameld.

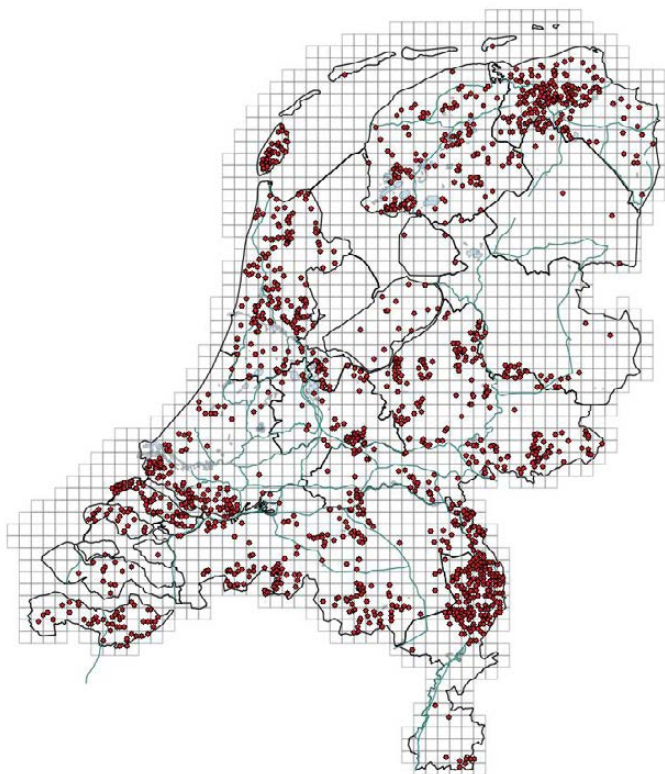
Figuur 2: Verzamelde kerkuilbraakballen in de periode 1997-2001.

Figuur 3: Verzamelde kerkuilbraakballen in de periode 2002-2006.

Figuur 4: Verzamelde kerkuilbraakballen in de periode 2007-2011.

Figuur 5: Verzamelde kerkuilbraakballen in de periode 2012-2017.

Periode 2007-2011 (figuur 4) geeft in grote lijnen hetzelfde beeld als 2002-2006, maar door uitbreiding van de kerkuil naar het westen worden nu ook veel locaties in Utrecht en Zuid- en Noord-Holland bemonsterd. In meerdere regio's in Noord-Brabant wordt systematisch verzameld.

In de periode 2012-2017 (figuur 5) wordt het aantal bemonsterde locaties in Noord-Limburg alleen maar groter en broeden er op Texel meerdere kerkuilen door de opkomst van huisspitsmuis. In Groningen wordt op grote schaal verzameld, terwijl het netwerk in de Zuid-Hollandse Delta zich uitbreidt, evenals dat in Noord-Holland. Friesland en Zeeuws-Vlaanderen zijn door de tijden heen stabiel gebleven.

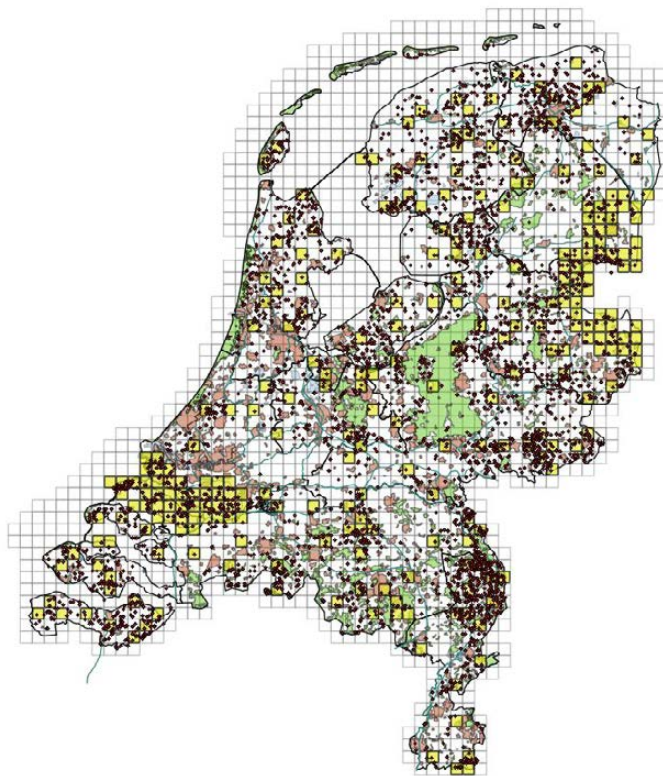
Voorgaande maakt duidelijk dat mede door aansturing er in sommige regio's vaak meer locaties bemonsterd worden, maar dat dit tijdelijk kan zijn. Alleen door de betrokkenheid van de plaatselijke en regionale werkgroepen kan er sprake zijn van jaarlijkse continue aanlevering van kerkuilbraakballen.

Trendberekeningen

Om (statisch onderbouwde) trendberekeningen aan de verschillende muizen- en spitsmuissorten te kunnen uitvoeren, zijn datareeksen noodzakelijk die binnen beperkte gebieden meerjarig verzameld zijn. In 2016 zijn de zogenaamde 'wenshokken' (voorkeursbokken op atlasblokniveau) geïntroduceerd, die data opleveren waarmee het Centraal Bureau voor de Statistiek dergelijke trends kan berekenen. Deze wenshokken zijn deels gericht op soorten, zoals noordse woelmuis (onder andere clustering van bokken in het noordelijk Deltagebied) en de veldspitsmuis (clustering van bokken in het gebied van ZO-Drenthe/NO-Overijssel). Daarnaast zijn er voor de 'gewone' soorten (waaronder ook de waterspitsmuis valt) een groot aantal wenshokken vastgelegd die random over Nederland verdeeld zijn (Figuur 6). Of er voor een bok gekozen is werd mede bepaald door het aantal partijen dat er in het verleden al verzameld was.

De vrijwilligers wordt gevraagd om met name binnen deze wenshokken te verzamelen ten behoeve van de trendberekeningen, maar het verzamelen van braakbalmateriaal daarbuiten is net zo belangrijk voor het algemene verspreidingsbeeld van de verschillende soorten muizen en spitsmuizen. Een ieder wordt dus blijvend verzocht braakbalmateriaal van kerkuilen op te sturen naar de Zoogdiervereniging, wat nog altijd gratis kan door gebruik te maken van ons antwoordnummer (Zoogdiervereniging, Antwoordnummer 98198, 6500 VA Nijmegen).

NEM Verspreidingsonderzoek Muizen - april 2018

Figuur 6: Wenshokken (geel) en alle locaties waar in de periode 1997-2017 braakballen van kerkuil zijn verzameld (rood).

Muizenpluizen.nl

Recent is er een info-portal ontwikkeld (<http://muizenpluizen.nl>) met een overzicht wat het braakbalproject tot nu toe aan data heeft opgeleverd. Met de gehele braakbaldatabase als input, kan een ieder voor elke (spits)muizensoort voor elke periode een verspreidingskaart genereren. Verzamelaars of pluizers kunnen inloggen op de site en al hun eigen partijen inzien, een excell met de eigen data downloaden, de eigen data per soort plotten tegen de achtergrond van het landelijk beeld, etc. De site blijft in ontwikkeling en wordt dus regelmatig aangepast. We zijn zeer benieuwd naar wat de vrijwilligers van de site vinden, wat ze missen, wat duidelijker kan, etc.; elke reactie is welkom.

Team VO Muizen:

[Dick Bekker](#) (landelijk coördinator)
en Martijn van Oene.